

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Andra kammaren.

Nr 18.

Tisdagen den 1 mars.

Kl. 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 22 och den 23 nästlidna februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 84, med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritlöner.

§ 3.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 22 och 23, bevillningsutskottets betänkande nr 5 och memorial nr 6, bankoutskottets utlåtande nr 15, första lagutskottets utlåtanden nr 15 och 16, andra lagutskottets utlåtande nr 10, jordbruksutskottets utlåtande nr 14 samt andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkande, nr 7, i anledning av väckt motion avseende skyndsammare behandling av vissa taxeringsmål;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av väckt motion angående begränsning av fastighetslåneräntan;

nr 14, i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av 24 § i lagen om ekonomiska föreningar;

Andra kammarens protokoll 1921. Nr 18.

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av patronatsrätt m. m.;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avskrivning av patronatsrätt åtföljande kronotionde; och

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om val av borgmästare i stad med magistrat samt av rådmän och magistratssekreterare i Stockholm; samt

andra lagutskottets utlåtande, nr 11, i anledning av väckt motion om utsträckt skyldighet för landsting att lämna fattigvårdssamhälle gottgörelse för vård av sinnessjuk eller sinnesslö, som är i behov av fattigvård.

§ 5.

Ordet lämnades härefter till

Herr *andrevicetalmannen*, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta, att på föredragningslistan vid morgondagens plenum bland två gånger bordlagda ärenden måtte sist uppföras konstitutionsutskottets memorial nr 4.

Denna hemställan bifölls.

§ 6.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Sjögren* under 4 dagar från och med den 2 mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,13 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 2 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogos, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 7, första lagutskottets utlåtanden nr 13 och 14 samt 17—19 och andra lagutskottets utlåtande nr 11.

§ 2.

Herr statsrådet *Hansson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 101, angående viss garanti åt de svenska sockerfabriksaktiebolagen;

nr 102, angående införselmonopol jämte fastställande av högsta pris å socker;

nr 89, angående försäljning av den till kyrkoherdeboställena i Ovansjö, Järbo och Högbo församlingar hörande lägenheten Storumen i Ovansjö socken; och

nr 90, angående försäljning av mark från det åt klockaren i Sätters stads- och landsförsamlingar upplåtna boställe.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 3.

Till avgörande förelåg nu statsutskottets utlåtande, nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av medel för inköp av inventarier för postverkets behov.

Punkten 1, angående anslag för inköp av inventarier för postverkets behov för år 1922, föredrogs; och yttrade därvid:

Ang. inköp av inventarier för postverkets behov.

Herr *Anderson* i Råstock: Herr talman! Jag har icke begärt ordet för att göra något yrkande, vare sig beträffande det slut, vartill utskottet kommit, eller beträffande motiveringen i utskottets förevarande utlåtande. Men jag har velat påpeka, att jag icke anser motiveringen i sin helhet vara tillfredsställande, varken i

Ang. inköp av
inventarier
för postverkets
behov.
(Forts.)

här föreliggande statsutskottsutlåtande nr 22 eller i nästpåföljande utlåtande nr 23, som jag fått talmannens tillstånd att samtidigt i någon liten mån beröra.

Vad jag syftar på är fjärde stycket på sidan 3, där det heter: »Med hänsyn särskilt till den rådande depressionen inom industrien, vilkens verkningar sträckt sig även till tryckerifacket, synes kunna ifrågasättas lämpligheten av att genom en sådan omläggning av sättet för anskaffningen av detta tryck, vilket hittills i stor utsträckning levererats av enskilda tryckerier, ytterligare förminska dessas möjligheter att uppehålla driften.» Nu är det så, att även om man skulle gått in för att bevilja de av Kungl. Maj:t äskade medlen, så hade man naturligtvis, innan ifrågavarande anläggningar blivit färdiga, icke alls därigenom åstadkommit några minskade möjligheter för enskilda att uppehålla sin tryckeriverksamhet. Det är den första anmärkningen, jag vill göra. Dessutom får väl icke ett sådant skäl vara avgörande — och är det icke heller för utskottet, hoppas jag — utan man får naturligtvis taga hänsyn till, vad som för det hela kan vara fördelaktigt. Och det är därför, som jag också i utskottet fäst uppmärksamheten på detta stycke och ansett, att det bort utgå ur motiveringen.

I nästpåföljande utlåtande från statsutskottet, nr 23, säger emellertid utskottet på sidan 13, sista stycket: »Såsom framgår av utskottets denna dag avgivna utlåtande rörande anslag till inköp av inventarier vid postverket, har utskottet på anförda skäl funnit lämpligheten av att för närvarande företaga en dylik utvidgning kunna starkt ifrågasättas och av denna anledning avstyrkt, att medel härtill beviljades. Avgörande för utskottet har därvid varit det jämväl i sammanhang med ifrågavarande proposition motionsvis framhållna sambandet mellan å ena sidan nu förevarande fråga och å andra sidan det alltjämt på utredning beroende spörsmålet om den lämpligaste formen för tillgodoseende av statens behov av tryck i allmänhet.» Där kommer alltså utskottet fram med, vad som varit avgörande. Man skriver här, att man »starkt ifrågasätter» lämpligheten av berörda utvidgning, ehuru man icke på något ställe i motiveringen för utskottsutlåtandet nr 22 kommer med något »starkt ifrågasättande», utan uttalar sig ganska tveksamt och försiktigt därvidlag. Det avgörande i utskottets utlåtande nr 22 är helt andra saker, och samma är förhållandet i utlåtandet nr 23.

Jag har endast med detta påpekande för min ringa del velat taga avstånd från utskottsmotiveringen i den mån därav möjligtvis kan utläsas ett principuttalande mot en planmässig utveckling av statens affärsdrivande verksamhet på detta område.

Herr L ü b e c k: Herr talman! Jag skall ej yttra mig om själva sakfrågan, men vad man enligt min uppfattning framför allt bör inlägga i motiveringen på tredje sidan av utskottets utlåtande — den punkt, som herr Anderson i Rästock berörde — är, att om man skulle gå med på att onödigtvis för statens räkning anskaffa nya tryckerimaskiner, så skulle detta innebära, om också icke en

ökad personlig arbetslöshet, så dock en ökad arbetslöshet för maskinerna, som nu ha en alltför ringa användning inom en massa tryckerier, icke minst här i Stockholm. Detta får man också taga hänsyn till.

Ang. inköp av inventarier för postverkets behov.

(Forts.)

När herr Anderson i Råstock sade, att han förmodade, att utskottet i likhet med honom handlade efter de principerna, att man skulle söka gå fram på den väg, som var för det hela fördelaktig, så mötas vi där, tror jag, i ett rörande samförstånd, ty herr Anderson i Råstock har kommit till samma uppfattning som utskottet, nämligen att det vore för det hela fördelaktigt att gå fram på sätt, utskottet här föreslagit.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr W a h r e n: Herr talman! Då denna fråga kommit under debatt, skulle jag vilja påpeka ett förhållande i kalkylen, som alldeles tydligt icke vore tillfredsställande, om det gällde en affärsrörelse driven för privat räkning, och som därför icke får vara det, när det gäller en sådan driven för statens räkning.

Man har nämligen, som synes på sidan 12 av statsutskottets utlåtande nr 23, baserat hela kalkylen på 20 % bruttoförtjänst. Man har då utgått ifrån, att postverket 1916 behövde en tillverkning av hithörande tryck på 279,500 kronor. Detta behov hade 1919 ökat till 590,000 kronor, och fortsätter man sedan konstruktionen, så kommer man upp till en omsättning av 1,000,000 kronor för innevarande år. Det är alldeles tydligt, att man totalt bortsett ifrån de exceptionella förhållanden, som rådde 1918 och 1919, och som vi numera fått en ändring uti, vilken är nog så kännbar. Det är ävenledes tydligt, att postverkets behov av tryck icke ökats i någon så vidare stor proportion — jag känner icke huru mycket. Men både postverkets och järnvägens behov av tryck kommer sannolikt att minskas under nu rådande depressionstid. Man har alltså baserat kalkylerna på en konstruerad omsättning av 1,000,000 kronor och utgått ifrån 200,000 kronor såsom en given vinst. Underlaget för den kalkylen är icke hållbart. Det är möjligt, att man icke under samma premisser kan räkna med ens 100,000 kronors vinst. Under sådana förhållanden framträder ju tydligt orimligheten i att inköpa en fastighet för 18 å 19 hundra tusen kronor för en sådan rörelse.

Jag har intet annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Kammarern biföll utskottets hemställan.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för postverkets räk-

ning av fastigheter i Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken m. m. jämte en i ämnet väckt motion; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 5.

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.

Å föredragslistan fanns vidare upptaget bevillningsutskottets betänkande, nr 5, i anledning av väckta motioner dels om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m., dels ock om kommunal objektbeskattning av viss lös egendom.

Till bevillningsutskottet hade överlämnats och i ett sammanhang behandlats följande inom andra kammaren väckta motioner, nämligen

nr 65, av herr *Hage*, som hemställt,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning följande föremål, som enligt § 13 i förordningen om inkomst- och förmögenhetsbeskattning skulle undantagas vid taxering av tillgångarna, borde inräknas bland nämnda tillgångar, nämligen:

dels möbler, husgeråd och andra inre lösören, som vore avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk (dock med avdrag för värdet av ett visst behöfligt normalinnehav);

dels ock konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar; samt

att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda;

nr 195, av herr *Jonsson* i Hökhult m. fl., i vilken motion yrkats, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, att vid taxering av förmögenhet även möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som vore avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk, med undantag i varje fall för värde upp till 15,000 kronor, bleve föremål för beskattning; samt

nr 64, av herr *Hage*, som föreslagit, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning en objektskatt, motsvarande bevillning av fast egendom, skulle kunna inom den kommunala beskattningen läggas på skatteföremål (möbler utöver ett visst normalinnehav, samlingar, automobiler m. m.), på vilka ingen kommunal objektskatt nu lades, och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hemställde, att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet voro emellertid fogade reservationer:

av herr *Jonsson* i Hökhult, som ansett att utskottet bort tillstyrka den av honom väckta motionen;

av herr *Lövgren* i Nyborg;

av herrar *Sandler*, *Björnsson*, *Johan Gustaf Carlsson* och *Sköld*, vilka ansett, att utskottets motivering för avstyrkandet av motionerna II:65 och II:195 allenast bort innehålla en erinran om den inom finansdepartementet pågående undersökningen angående eventuell omläggning av förmögenhetsbeskattningen; samt

av herr *Wohlin*, mot vissa delar av motiveringen.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr *Sköld*: Herr talman, mina herrar! De motioner, varom detta betänkande handlar, avse en förändring i den nuvarande förmögenhetsbeskattningen på det sättet, att möbler, bok- och konstsamlingar och andra dylika ting, som nu äro uteslutna från förmögenhetsbeskattningen, hädanefter skola träffas av denna.

I det betänkande, som bevillningsutskottet avgivit med anledning av dessa motioner, tager utskottet principiellt avstånd från varje reformering av den nu gällande förmögenhetsbeskattningen. Saken ligger därför så till, att om andra kammaren i dag för sin del beslutar bifalla den motivering, som föregår utskottets yrkande, detta kommer att innebära, att kammaren avsäger sig rätten att framdeles företaga en reformering av hithörande förhållanden.

Nämnda principiella ståndpunkt stöder utskottet på tvenne skäl.

Man säger till en början, att det är ett allmänt kulturintresse att konstsamlingar icke beskattas, därför att därigenom uppmuntras enskilda personer att samla konstverk, rädda äldre tiders konstskatter och understödja nutidens konstnärer. Det är klart, att det ligger någon sanning häri. Det är givet, att detta resonemang i några få fall, i några tiotal fall, skulle jag vilja säga, kan äga tillämpning. Men hur många är det inte av alla dessa, vilka äro gripna av uteslutande en samlarevurm och som kanske icke alls samla för svenska kulturen gagneliga och nyttiga saker? Faktum är, att ifrågakvarande bestämmelser i våra skatteförfattningar medföra skattefrihet även för människor, som lägga ned förmögenheter på att samla onyttiga saker, låt oss säga solfjädrar eller dylikt. Jag för min del tror, att det är orimligt att endast därför, att ett mycket litet antal personer genom sin konstsamlarverksamhet göra den svenska kulturen en tjänst, utsträcka skattefriheten att gälla på hela det hithörande området.

Det andra och kanske starkaste skälet bevillningsutskottet anför, är, att vi genom den föreslagna beskattningen skulle, som det säges, komma att kränka »hemmets helgd». Man vill icke, att det inre lösöreboet skall vara förmögenhetsbeskattat på grund av att detta skulle ge våra beskattningsmyndigheter möjlighet att tränga in på och verka störande i hemlivet. Herr *Jonsson* i Hökhult har i det avseendet i sin reservation påpekat, att detta naturligtvis endast kan vara sant i det fall, att en persons deklARATION är av den

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.
(Forts.)

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.
(Forts.)

beskaffenhet, att den fordrar ingripande å myndigheternas sida. Det förhåller sig för övrigt faktiskt så, att för närvarande exempelvis förlovnings- och vigselringar äro förmögenhetsbeskattade, och dessa äro väl så intima ting som trots några. Men är det någon som kan säga, att därför att dessa ringar äro förmögenhetsbeskattade hemlivets helgd blir kränkt? Nej, jag anser att detta bara är vackra talesätt, som egentligen icke ha någon betydelse i verkligheten.

När den nuvarande förmögenhetsbeskattningen 1910 genomdrevs, skedde det som bekant i form av en kompromiss. De sakkunniga, som hade utrett frågan, hade från beskattning undantagit allt, som en man med familj begagnar till sitt personliga bruk. Detta förslag underskrevs emellertid icke av riksdagen, utan man beslöt göra en del förändringar på den punkten och i förslaget över huvud. I nämnda fall kom man sålunda till ett provisorium, och det var säkerligen allas mening, att förändringar inom en snar framtid måste företagas i detsamma.

Jag kan icke annat än instämma med herr Hage, då han påvisar, hurusom enligt den nuvarande lagstiftningen arbetarens spade, hacka och spett skola förmögenhetsbeskattas, under det att vetenskapsmannens boksamling, som ju dock på liknande sätt är hans verktyg, icke skall medräknas härvidlag. Jag måste för min del vidare underskriva den synpunkten, att om t. ex. den fattige mannens lilla stuga skall fastighetsbeskattas, det icke är orimligt, att de människor, som samla möblemang och lösörebon för kanske hundratusentals kronor, få någon del av detta döda kapital indraget under förmögenhetsbeskattningen.

Jag tror sålunda, att man med allra största fog kan göra gällande, att det behöves en reformering av den gällande förmögenhetsbeskattningen. Detta erkännande å min sida innebär givetvis icke, att jag är beredd att ansluta mig till den motion, som är avgiven av herr Jonsson i Hökhult, vari det kräves, att vår nuvarande skatteförordning utan vidare skall omskrivas på det sätt, att bestämmelser införas av innehåll, att allt som nu icke är föremål för förmögenhetsbeskattning principiellt skall underkastas sådan. Det är klart, att man icke direkt kan göra detta — saken måste ju grundligt övervägas — och det är vidare klart, att det icke heller går an att, såsom herr Jonsson i Hökhult föreslår, undantaga förmögenhet under 15,000 kronor från beskattning — även den saken behöver närmare undersökas.

Nu tycker man kanske, att jag under sådana förhållanden borde gå åstad och yrka bifall till herr Hages motion, där det begäres, att alla hithörande förhållanden skola läggas under utredning. När jag emellertid för min del icke inom utskottet kunnat intaga denna ståndpunkt, beror det därpå, att frågan för närvarande redan är under utredning. De s. k. inkomstkattesakkunniga hålla nämligen på att behandla dessa angelägenheter; de ha bland annat i uppdrag att undersöka möjligheten att differentiera inkomsterna efter inkomsternas art. Kungl. Maj:t har i detta sammanhang förelagt de sakkunniga tre alternativa direktiv. Dels skola de överväga, om det finns

någon möjlighet att skilja ut kapitalinkomst från arbetsinkomst eller över huvud dela upp inkomsterna efter deras art, dels skola de undersöka möjligheten av en helt ny förmögenhetsbeskattning, dels skola de slutligen överväga frågan om en reformering av de nu gällande förmögenhetsskattebestämmelserna. En utredning är sålunda, såsom jag nämnde, igångsatt och pågår i denna stund, varför vi icke behöva skriva till Kungl. Maj:t i saken.

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.

(Forts.)

Herr Hage har i en annan motion, motionen i andra kammaren nr 64, föreslagit en utredning om kommunal objektskatt på inre lösören. Jag anser för min del, att vi icke heller i den frågan behöva ingå med någon skrivelse till Kungl. Maj:t, då nämligen herr Hage vid förra riksdagen väckt en motion i dylik riktning, i samband med kommunalskattefrågans behandling, och det i kommunalskatteutskottets betänkande uttryckligen sades ifrån, att man vid en fortsatt utredning av kommunalskattefrågan skulle taga hänsyn till alla de synpunkter, som under frågans behandling framkommit. Det är sålunda givet, att även detta spörsmål kommer att övervägas, även om vi icke i dag besluta en skrivelse. Förresten kan man ju säga, att det är en tyst överenskommelse här i riksdagen att icke framgå med skrivelser i onödan.

Jag har på grund av dessa skäl ansett mig kunna tillstyrka bifall till utskottets hemställan om avslag å alla de tre förevarande motionerna. Jag har emellertid icke kunnat understödja motiveringen. Jag kan inte anse det riktigt, att andra kammaren genom att godkänna denna motivering skulle till händer och fötter binda sig vid behandlingen av kommande reformeringsförslag i avseende å förmögenhetsbeskattningen. Det är därför, som jag anser, att alla de ledamöter av kammaren, som tycka, att den nu gällande förmögenhetsbeskattningen icke är riktig utan att en förändring behöves, oavsett vilken ståndpunkt de för övrigt intaga till frågan, på vad sätt denna förändring skall ske, böra förena sig om de förslag, jag nu framställer, i det jag yrkar bifall till utskottets hemställan, med uteslutande av den del av motiveringen, som innebär ett principiellt avböjande av förmögenhetsbeskattningens reformering.

Herr talman! Jag ber sålunda, att med uteslutande av den del av motiveringen, som börjar överst på sidan 4 i betänkandet (»1904 års ovan omförmälda sakkunnigförslag» etc.) och slutar längst ned på sidan 5 (»utskottet har därför funnit sig icke böra giva motionerna sin anslutning») yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Det är väl litet märkvärdigt å den föregående ärade talarens sida att genast så ivrigt gå in på detta ämne, när motionärerna icke yttrat sig i frågan. Man brukar ju ändå inte riva upp en diskussion i kammaren med anledning av motioner, däri förslagsställarna icke själva yttra sig.

Sedan den ärade talaren fastslagit sin ståndpunkt så till vida, att det, enligt hans uppfattning, åtminstone icke nu var något att göra åt saken i den riktning motionärerna önska, kom han in på

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.

(Forts.)

frågan om den motivering, utskottet anfört till stöd för sin avslags-
hemställan. Det var egendomligt, att talaren själv medgav, att
denna motivering åtminstone i vissa fall kunde vara berättigad, näm-
ligen när det gällde tavelksamlingar. Men så uppehöll han sig också
vid beskattningen i sådana fall, då en person t. ex., som han sade,
samlade solfjädrar och dylikt. Ja, jag undrar just, hur det skulle
gå till att förmögenhetsbeskatta dylika samlingar. Hur skulle man
egentligen ha någon möjlighet att värdera dem? Jag tror, att detta
nästan vore omöjligt. En gammal solfjäder har enligt min åsikt —
jag är nämligen en praktisk man — icke något värde alls, men det
tyckes dock som om det funnes ett sådant, då människor kunna läg-
ga ned arbete och penningar på detta, som jag för min del skulle
vilja kalla skräp. Uppfattningen om vad sådana ting kunna vara
värda blir sålunda helt och hållet individuell. Det finns ju t. ex.
en massa föremål i Nordiska museet, om vilka man kan säga: vad
ha de reellt och praktiskt sett för värde? Svaret måste naturligtvis
bli, att värdet i och för sig är noll, men på samma gång säger man:
det där är oskattbara samlingar! Jag tror, att det vore ett kinkigt
område att ge sig in på. Det är allt skäl, att våra skatter, om
jag så får uttrycka mig, få stanna vid det mera reala, vid sådant,
som vem som helst förmår att bedöma och med avseende å vilket
man kan komma fram till ett bestämt resultat.

Jag träffade en gång en samlare, som hörde till de egendomi-
gaste jag sett. Han samlade nämligen lergökar — han hade 3,300
stycken från alla världens delar. Nu skulle man enligt motionä-
rernas mening kontrollera, om värdet å lergökarna vore rätt uppta-
get i förmögenhetsdeklarationen. Jag försäkrar, att om t. o. m.
herr Sköld komme och försökte, han icke skulle kunna ordentligt
värdesätta de lergökar, som tillhörde denne man, en f. d. byråchef
för övrigt. Och för att återgå till tavelsamlingarna, varför skulle
det betyda så mycket i skattehänseende, att en människa äger dyli-
ka föremål i större omfattning då hon har en njutning vid åsyn-
nen av dem? Här kommer man visserligen in på ett annat spör-
smål, nämligen om det är nationalekonomiskt klokt, att personer
lägga ned förmögenhet i dylika saker, men det problemet bör icke
lösas på den väg, som här föreslås, genom att införa en förmögen-
hetsskatt, utan vill man ingripa härvidlag, bör man redan vid förvä-
ret av egendomen pålägga någon slags skatteböroda eller dylikt. Man
kan naturligtvis diskutera, om detta är lämpligt eller icke, men san-
nerligen jag förstår ett förslag, som avser en uppskattning om t. ex.
en tavla har större värde därför att den kanske är ett par hundra
år gammal. Jag begriper icke, att man kan föra det resonemanget,
och jag försäkrar att det icke är praktiskt.

Det kan i förbigående nämnas, att man gjort en överslagsbe-
räkning angående vad ifrågavarande skatt skulle komma att in-
bringa — jag förmodar att den är en smula löslig, men någon led-
ning bör den väl ändå ge. Beräkningen gav vid handen, att till
följd av de utgifter, som skulle vara förenade med skattens på-
läggande, densamma icke komme att tillföra staten så värst mycket

pengar. Man finge gå mycket djupt, för att denna förmögenhets-skatt skulle resultera i några vidare statsinkomster, och om man skulle skära bort 15,000 kronor för varje person, såsom herr Jons-son i Hökhult föreslår, bleve inkomsterna säkerligen icke större än att de motsvarade vad som behövde användas för kontroll över att de skattedragande bleve ordentligt taxerade. Och jag vågar påstå, att om man låter olika förmögenhetsobjekt bli föremål för beskattning, men glömmer att införa en ordentlig kontroll, eller i varje fall den kontroll, som är erforderlig, för att beskattningslagstiftningen skal bli reellt genomförd, det inte är skäl att vara med om en sådan linje.

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.

(Forts.)

Då nu herr Sköld företrädesvis vände sig mot den del av motiveringen, som behandlar frågan om konstsamlingar och dylikt, vill jag uttala som min uppfattning, att denna motivering väl låter försvara sig. Utskottet har aldrig sagt, att *alla* föremål av denna art, hurudana de än taga sig ut, skola vara undantagna från beskattning. Att det ligger någon sanning i utskottets synpunkt fick herr Sköld själv medgiva. Jag tycker, att då motionerna äro avstyrkta, kammaren gott kan godtaga utskottets motivering, sådan som den nu är, låt vara att de ena eller andra kunna ha skilda meningar om huruvida ett ord mer eller mindre bör stå i densamma.

Herr talman! Jag yrkar bifall till såväl utskottets hemställan som dess motivering.

Herr H a g e: Herr talman, mina herrar! Jag vill betona, att den fråga, som man nu här i debatten huvudsakligen uppehållit sig vid, nämligen frågan om beskattning av konstsamlingar, utgör en mycket liten del av det spörsmål, vi här ha uppe till behandling. Jag tycker därför, att det är fullständigt onödigt att ägna en så stor uppmärksamhet åt sådant som detta, huruvida och på vilket sätt man skall beskatta solfjädrar och lergökar etc. I övrigt, kan man t. o. m. säga, att det verkar nästan lergökspolitisk, när man hör en sådan motivering för avslag på motionerna, som framkom från den sista talaren.

Det *stora* spörsmålet härvidlag är — och i detta avseende vänder jag mig särskilt till kammarens lantmän —: skola vi principiellt förklara oss för den ståndpunkten, som utskottsmajoriteten deklarerar, att, medan man lägger objektbeskattning på den *fasta* egendomen ända ned till den allra minsta jordbrukslägenhet, ävensom på jordbrukarens *lösa* inventarier, jordbruksredskapen samt på hantverkarens och arbetarens arbetsredskap, man skall i fortsättningen liksom hittills helt befria från objektbeskattning sådan *lös* egendom som t. ex. möbler, konstsamlingar och dylikt, som många gånger kunna ha ett mycket stort värde. Är majoriteten inom andra kam-maren och särskilt ni, mina herrar, som särskilt anse er som representanter för jordbrukarna, villiga att gå med på ett sådant utskottsutlåtande? Jag skulle inte kunna göra det, om jag vore vald särskilt som jordbrukarrepresentant.

Till vilka konsekvenser leder nu en sådan skattelagsstiftning.

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.

(Forta.)

som utskottsmajoriteten fortfarande vill bibehålla? Jo, den medför t. ex. en sådan konsekvens som den, att en jordbrukare, som har en fastighet, vilken han säljer till låt oss säga 30 å 40 tusen kronor eller ännu högre belopp, blir, så länge han har fastigheten i behåll och förmögenheten sålunda nedlagd där, föremål för både kommunal och statlig objektbeskattning, men, sedan han fått sin förmögenhet placerad i egendom av sådan art, som jag förut berört, uppnår fullständig befrielse från sådan beskattning. Innan försäljningen av egendomen skedde, använde han sitt kapital i en *produktiv* verksamhet, som frambringade värden åt landet, nämligen jordbruksprodukter. Reser han emellertid in till staden och avyttrar sin fastighet och köper möbler, lyxmöbler, för det belopp han får i köpeskilling eller för en del av detta belopp och sålunda lägger ned kapitalet eller en del därav på fullständigt *improduktiva* ting, vinner han, såsom en belöning för denna nationalekonomiskt »fördelaktiga» placering av kapitalet, befrielse från förmögenhetsbeskattning. Kunnani, mina herrar, och särskilt de som äro representanter för jordbruksnäringsen, gå med på en principförklaring, att det bör vara på detta sätt? Ja, i så fall böra ni förena eder om den motivering, som bevillningsutskottet presterat. Men vilja ni det inte, måste ni ovillkorligen nu reagera mot motiveringen och taga avstånd ifrån den. Detta bör särskilt ske därför, att det för närvarande pågår en utredning i frågan — ett sakförhållande, som var bekant för mig, då jag väckte motionen, men som ej kunde förmå mig att avstå från motionens framförande, isynnerhet som jag antog, att utredningen endast omfattade den *kommunala* men ej den *statliga* beskattningen. Skulle det nu i riksdagen bliva majoritet för utskottets motivering kan detta, såvitt jag förstår, resultera däri, att de, som syssla med denna utredning, finna det lönlöst att mot en dylik deklaration från riksdagens majoritet framlägga ett förslag om att ändra den statliga förmögenhetsbeskattningen och eventuellt även den kommunala objektbeskattningen i den riktning, jag här varit inne på.

Denna tankegång att lägga objektbeskattning på sådana föremål, jag här berört, har ju för övrigt, som herrarna veta, kommit till uttryck i motioner i riksdagen redan år 1910, då grunderna för vår nuvarande inkomst- och förmögenhetsbeskattning utformades. Herr Karlsson i Fjäl — nu i Gasabäck — väckte då en motion i dylik riktning, och även från annat håll ha motioner framkommit, som åsyfta ungefär detsamma. Jag finner bland dem, som arbetat för en reform av det slag, jag förordar, personer, kända för särskilt lantbrukarne i riksdagen, t. ex. Carl Olausson, den gamle kände representanten från Bohuslän, vidare Oscar Olsson, Olsson i Bröberg, C. Wallentin, Cornelius Olsson, August Ivarsson, Anders Olsson, Nils Jönsson i Kvarnberga, Jönsson i Revinge, Jöns Pålsson, som nu sitter i första kammaren, A. Henriksson, O. H. Svensson, Herman Carlsson, Herman Andersson — jag antar, att det är Andersson i Grimbo — A. Magnusson o. s. v. Som herrarna märka möter man här en hel del lantbrukarnamn,

både från det liberala och högerpartiet. Nu ifrågasättes det, att ni skulle ansluta eder till utskottets utlåtande och därmed taga avstånd från den tankegång, som låg bakom dessa representanters yrkanden på sin tid. Jag tror för min del icke att ni äro villiga att göra detta; det skulle verkligen vara synnerligen beklagligt, om så skulle bliva fallet. Nu har det emellertid från utskottsmajoriteten framhållits bl. a., att om man beslutade att förmögenhetsbeskatta möbler och dylikt, man därmed skulle, som det säges, kränka »hemmets helgd». Men hur är det, om en person t. ex. lagt sig till med ett litet eget hem, som kanske icke har så stort värde? Förhållandet är ju faktiskt, att man alltid lägger objektskatt på egna hem; kan man inte säga, att detta är lika eller kanske mera kränkande av hemmets helgd som om man beskattade t. ex. möblemang, värda upp till 30—40 tusen kronor och mera? Utskottets uppfattning är synbarligen den, att hemmets helgd icke kränkes, om man lägger objektskatt på en liten stuga å landet, men att den kränkes, om skatten träffar den store inkomsttagarens, den förmögne mannens möblemang och samlingar med ett värde av 40—50 tusen kronor. Jag kan för min del icke dela den uppfattningen.

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.
(Forts.)

Ett annat motargument mot tankegången i min motion framfördes av herr Olsson i Kullenbergstorp, då han framhöll, att det blir en ganska ringa inkomst för staten av den skatt, särskilt på möbler o. d., som här skulle åstadkommas. Han betonade i det sammanhanget, att man har tänkt sig, att man skulle ta bort från förmögenheten vid uppskattningen ett visst normalinnehav av möbler, vilket bl. a. skulle medverka till att statens inkomst av skatten bleve synnerligen obetydlig. För min del har jag också uttalat mig för att ett dylikt undantagande vid förmögenhetsuppskattningen bör ske. Men om man tänker något närmare på det här spörsmålet, så tror jag t. o. m., att man kunde vara med på att icke ta bort något sådant, särskilt med avseende på den statliga beskattningen, därför att det som bekant endast är $\frac{1}{60}$ av förmögenheten, som vid den statliga förmögenhetsbeskattningen upptages som förmögenhet, och, när det är så litet som $\frac{1}{60}$, kan man möjligen säga, att det finnes knappast stora skäl för att ta undan något, ty då innebär ju ett undantagande både att man tar undan en viss del vid uppskattningen, och sedan att man vid beskattningen ytterligare tager undan $\frac{59}{60}$ av det som står kvar.

Jag tror alltså för min del, att man mycket väl kan lägga denna statsbeskattning på så sätt, att man tar med det hela, då det i alla fall endast är $\frac{1}{60}$, som uppföres som förmögenhet. Som ett alternativ kan också tänkas, att man, för förenklande av deklara-tionsförfarandet, bestämde, att förmögenhet av detta slag, vilken är värd mindre än ett visst mindre belopp, som efter skedd utredning närmare kan bestämmas, ej uppgives vid deklaration, men att där nämnda förmögenhet kan uppskattas till minst nämnda belopp, skall den upptagas till hela sitt belopp, varefter $\frac{1}{60}$ därav — eller det högre

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m. procenttal, som eventuellt i framtiden kan bliva bestämt — tillägges inkomsten och göres till föremål för inkomst- och förmögenhetsbeskattning.

(Forts.)

Jag skulle naturligtvis kunna ha åtskilligt att tillägga för be-lysande av denna fråga. Nu ha emellertid motionerna av bevillningsutskottet avstyrkts, vilket motiverats både med hänsyn till att man på sina håll ej vill vara med om en dylik skattelagstiftning och även med hänsyn till att det rörande denna fråga pågår en utredning. Det senare förhållandet är en sak, som gör — därom är jag fullt på det klara — att det är omöjligt att här få igenom ett yrkande om bifall till mina motioner. Möjligen kunde jag då fundera på att yrka bifall till herr Jonssons i Hökhult reservation. Han vill för sin del ha saken ordnad med detsamma, men han har föreslagit ett så stort undantagande, ända upp till 15,000 kr. på nämnda slag av förmögenhet, så att jag har mycket svårt att förena mig om ett dylikt yrkande. Jag kan alltså — som saken nu ligger och sedan det konstaterats att frågan är under utredning — ej gå emot utskottets avslagsyrkande men vill energiskt påyrka, att utskottsmajoritetens motivering ej godtages.

Med avseende på den pågående utredningen vill jag uttala den förmodan, att den kan ske *snabbt*. Jag tror för min del, att den här frågan rör så enkla och klara saker, att man mycket väl kan hastigt fullborda utredningen i fråga, så att man snart kan lägga fram ett förslag i riksdagen; och om detta förslag tillämpades både på kommunalbeskattningen och på statsbeskattningen, komme det säkerligen att tillföra staten och kommunerna vissa icke föraktliga tillskott i deras inkomster. Och att staten och kommunerna *behöva* detta står klart för oss alla.

Innebörden i vad jag nu sagt är alltså, att jag hoppas, att de av mig ifrågasatta skattereformerna fortast genomföras, men att jag, som saken nu ligger, icke kan sluta med något annat, herr talman, än att i likhet med herr Sköld yrka bifall till utskottets förslag, dock med strykande av den del av motiveringen, som herr Sköld för sin del föreslog skulle strykas.

Herr Lithander: Herr talman! Den siste ärade talaren riktade en fråga till kammarens lantmän, om de skulle vilja vara med om denna objektbeskattning på jordbruket men icke på konstskatter.

Det är väl i alla fall så, att den lösa egendom, som användes i jordbruket, tjänar produktiva ändamål, varemot vad som här föreslagits till beskattning icke ger någon avkastning. Det är den bärande punkten i hela bevisföringen.

Så frågade han, vad man skulle säga om en bonde, som säljer sin egendom kvar, och går att köpa lyxmöbler. I ena fallet har han sin egendom kvar, och då får han skatta, i det senare fallet icke. Jag undrar, om vi icke få hänföra det antagna fallet till sagornas land. Jag tror, att herr Hage icke skall finna på någon bonde vare sig

här i kammaren eller i hela landet, som säljer sin egendom och köper lyxmobler.

Vidare får man väl se på den här saken mera praktiskt. För det första vill jag erinra om att det pågår en utredning. Och vad tro ni, mina herrar, att en sådan här skatt skulle komma att ge och vad tro ni det skulle kosta i besvär och omgång för att få fram den siffran, som skulle beskattas? Tro herrarna verkligen, att det överskott, som skatten skulle komma att ge — jag vill icke svara för att det blir något överskott alls — skulle bliva så särdeles stort? Jag tror snarare, att den skulle ge så litet, att det icke lönade sig. Är det då verkligen värt att i vartenda hem i Sverige föra en förteckning över varenda tillhörighet, som sedan skulle bli föremål för beskattning? Är det inte riktigast, att man beskattar inkomsten, och sedan man det gjort, att det verkligen står fritt att anskaffa den ena eller andra förnödenheten? Jag får lov att säga, att i den punkten skulle jag vilja instämma i det yttrande, som herr Fabian Månsson fällde vid ett tillfälle, nämligen att om man kan ha någon behållning kvar efter skatten, så får man sannerligen använda den, hur man vill. Jag tror, att man bör hålla på hemmets helgd ograverad och att de, som vilja befria från skatt i detta fall, äro på fast mark.

Jag skulle också vilja påpeka, att den beskattning, som nu föreslås, i många fall kommer att träffa vad som erhållits genom arv, såsom möbler, som gått i arv släktled efter släktled och som för innehavarna hava ett rent personligt värde. Jag tror, att vi i stället böra gå fram på en väg, som är hållbar, och att vi böra försöka få fram andra beskattningsobjekt, vilka nog också komma.

Jag skulle vilja säga beträffande konstverk, att det är icke så litet härav, som söker sig ut till våra muséer och offentliga samlingar. En person kan ju ha sin tillfredsställelse och sitt intresse i att under sin levnad samla omkring sig dylika föremål, men efteråt går ofantligt mycket till våra muséer. Den saken skulle stäckas; och ytterligare skulle jag vilja tillägga ännu en synpunkt på denna sak, nämligen att vårt hantverk alldeles säkert skulle lida, ifall man ginge fram på den väg, att man skulle beskatta det, som har tillförts i hemmet.

Jag ber, herr talman, att få yrka på bifall såväl till utskottets motivering, som jag för min del finner vara välbetänt, som även till utskottets kläm.

Herr Sköld: Herr talman! Att den senare delen av denna diskussion kommit att röra sig om konst saker, solfjädrar och lergökar, är naturligtvis icke minst beroende på utskottets sätt att motivera.

Vi skola komma ihåg, att här gäller det det förhållandet, att hela det inre lösöreboet är undantaget från förmögensbeskattningen och att det yttre lösöreboet är underkastat beskattning, och så vill utskottet hindra att denna beskattning utsträcker till det inre lös-

Om förmögensbeskattning av inre lösören m. m.
(Forts.)

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.
(Porta.)

öret genom att anlägga denna kulturella mantel. Från min sida har aldrig ett ögonblick varit fråga om att man skulle utsträcka förmögenhetsbeskattningen till alla förmögenhetsobjekt, men vad jag anser riktigt är, att det sker en omreglering i dessa förhållanden, så att det absolut icke får vara på det sättet, att en jordbrukare vid årsskiftet som förmögenhet får upptaga halm och hö och andra ting, som han under året förbrukar, medan den rike mannen icke skall såsom förmögenhetstillgång upptaga hela lyxmöblemang och andra lyxsaker, som sannerligen icke ha något med konst att skaffa. Jag ber, att saken icke lägges på det sättet, att konst- eller kulturföremål skola beskattas, det är icke fråga därom utan om att en reglering får lov att ske. Detta är vad utskottet för sin del söker motsätta sig — och det verkar ganska lustigt, när herr Lithander säger, att en fastighet bör beskattas eftersom den är produktiv, men att lösöreboet icke skall beskattas därför att det är improduktivt. Men mina herrar, när en tomt ligger obegagnad, som händer ganska ofta, och icke ger någon inkomst, blir icke den då beskattad, trots att den är improduktiv? Jo förvisso, saken ligger icke på det sättet, gränsskillnaden går icke så, och när herr Olsson i Kullenbergstorp säger, att vi skola vara praktiska, och talar om vilka besvär det blir, om man på detta sätt utsträcker förmögenhetsbeskattningen, så undrar jag, om taxeringsmyndigheterna ta reda på t. ex. herr Olssons i Kullenbergstorp yttre lösören, såsom hur många vagnar han har eller hur många smågrisar. Jag tänker att i det fallet skulle svårigheterna vara lika stora, och det är icke alls detta frågan gäller. Det hela bygger på ett deklarationsförfarande, och jag vet icke något fall, där man deklarerat en förmögenhet och att sedan några skattemasar komma och titta efter, om förmögenhetsdeklarationen är riktig. Det är klart att beskattningen skall grundas på uppgiftsskyldighet, och det kommer icke att medföra större besvär än den nuvarande beskattningen medför. Det är alltså icke fråga om, huruvida vi skola utsträcka beskattningen till att gälla alla ting, frågan är bara om andra kammaren skall genom ett principuttalande slå fast, att här icke får ske en omreglering. Jag tror det är mycket olämpligt, om man skulle göra detta.

Nu säger utskottet i sin motivering bl. a.: »själva skatteformen är till sitt rationella berättigande tvivelaktig» och vidare: »vill det synas utskottet, som om föga anledning förefunnes att utan synnerligen tvingande skäl taga i anspråk den föreslagna skattekillan».

Härav synes mig ganska klart och tydligt framgå, att man icke vill vara med om en omreglering. Men jag må säga, att det kan väl icke vara riktigt, att vi gå åstad och säga, att det skall vara som det är, samtidigt som Kungl. Maj:t föranstaltar en utredning om dessa ting. Varför skola vi då på förhand binda oss? Det är väl icke riktigt att vi icke hava fria händer, när ett förslag kommer, som det gäller att pröva efter sakliga grunder.

Herr B ä r g: Herr talman! Jag ber att få besvara endast med några få ord. Jag må säga, att jag har svårt inse, att det skall vara

några verkliga skäl att röra upp denna sak till en så enbarmigt stor fråga, som man här söker göra.

Man kan ju tvista i denna beskattningsfråga lika väl som i så många andra, var man bör draga gränsen för det verkligen berättigade. Den ene talaren såväl som den andre har säkerligen vissa skäl för sig, när de söka påvisa det oriktiga härvidlag; men det kan man nästan göra i varje beskattningsfråga, man har före, och det finnes knappast något område, där det är så svårt att draga upp gränsen för det berättigade, som när man ger sig in på beskattningens område.

När man här särskilt friar till lantmännen, så får jag säga, att det verkar i någon mån konstgjort. Ty vore denna fråga av någon större betydelse för dem, är det underligt, att man inte just från den sidan — det få herrar lantmän ursäktat jag säger — där man brukar vara med och bevaka sina intressen även när det gäller beskattningen, går på djupet i denna sak och ser på den allvarigare än man gör. Därav att så icke sker förstår man, att man från lantmännens sida ser saken som den verkligen är, nämligen av underordnad betydelse och därför icke vill blåsa upp och göra den mer betydande än den i verkligheten gör skäl för. Det må meddelas här att i fråga om den statliga beskattningen en utredning verkställdes, som utvisar, att om man 1920 hade gått så långt ner, att förmögenhet, omfattande de här föreslagna skatteobjekten, ända ner till 3,000 kr. skulle beskattas — herr Jonsson i Hökhult föreslår ju, att intill 15,000 kr. skulle vara skattefria — så skulle det tillfört staten ett belopp av 1½ miljon kronor beräknat på grundbeloppet. Det är naturligtvis ingen liten summa detta, det vill jag visst icke påstå, men jag föreställer mig, att om man här skulle ge sig in på sådana beskattningsprinciper, man svårligen vore benägen att gå så djupt i botten som till 3,000 kronor. Och satte man gränsen vid det belopp som herr Jonsson i Hökhult föreslagit, skulle för visso intäkten bliva ganska ringa i fråga om statsskatten. Herr Hage har nyss erinrat om, att man borde låta skatten löpa ned i botten, därför att det är en så liten procent av förmögenheten, som går in i den allmänna beskattningen. Men man får icke vara alldeles okänslig för det moment, som här gjorts om än ett allt för stort nummer av, nämligen att man vill skydda konstsamlingar, bokverk och dylikt. Detta kan ha något berättigande, och är det så, att man vill skona en del sådana saker lika väl som gängkläder och dylikt husgeråd, som äro en enskild persons intimaste egendom, så skulle man svårligen vara benägen att gå ned i botten, utan man komme säkerligen att sätta gränsen högre upp, och då betyder det hela icke så mycket som man vill göra det till. Jag är icke förtjust i den motivering, som här föreligger. När man behandlar ett ärende i ett utskott, är det icke alltid möjligt att göra alla till freds, men jag har icke funnit, att motiveringen på något så vitalt sätt svar mot de rättsprinciper, som för mig äro grundläggande, utan jag har kunnat gå med på den. I utskottet har jag förresten biträtt ett framfört förslag, att man skulle remittera ärendet tillbaka till avdelningen för

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.
(Forts.)

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.
(Forts.)

att snickra om motiveringen och skära bort det man var oense om. Detta förslag om återremiss avslogs, varvid alla dock voro eniga om avslag å motionerna. Jag för min del biträdde som sagt förslaget om ändring av motiveringen, men jag kan icke vara med om att blåsa upp saken till en så stor fråga, som man här velat göra den till, därför att denna ändring ej kom till.

På sidan 5 i betänkandet säger utskottet, att motionärerna antagligen haft blicken fäst på lyxbeskattningen som sådan, och utskottet betonar detta vara rätt och riktigt, fast utskottet anser, att en sådan beskattning bör komma till i annan ordning än här blivit föreslagen. Likaså när det är fråga om den kommunala beskattningen, har utskottet hänvisat till den utredning, som pågår. Och jag tror, att utskottet skulle varit benäget att enbart hänvisa även i fråga om statsbeskattningen till dylik utredning, således utan annan motivering, om det icke varit särskilda skäl som gjort, att man icke ansåg sig kunna lägga tyngdpunkten just därpå.

Jag kan, herr talman, icke finna, att kammaren går i någon fälla, om den skulle bifalla utskottets hemställan sådan den föreligger och även taga motiveringen, ehuru väl jag absolut icke skall gråta, om kammaren följer herr Skölds förslag och stryker motiveringen. Men jag vill ännu en gång ha sagt, att jag icke orkar med att göra saken till en så himlastormande fråga, som man velat göra den till från herrar Skölds och Hages sida.

Herr H a g e: Endast några små repliker särskilt till herr Bärge. Herr Bärge är inne på felaktiga vägar, när han säger, att jag sökt blåsa upp frågan. Här har icke gjorts försök att blåsa upp frågan till större dimensioner än den har. Här gäller det endast, att vi som ha en viss uppfattning i en skattefråga vilja motsätta oss en utskottsmotivering, som går stick i stäv mot vår egen. Det är om denna motivering striden står, och här är det dock ett faktum, som herr Bärge icke kan komma ifrån och som jag måste konstatera, att, om kammaren för sin del godtager utskottets avstyrkande motivering, skriven på det sätt, som den är, säga kammaren och riksdagen direkt till de personer, som hålla på att utreda dessa spörsmål, att riksdagen icke vill vara med om att gå fram på några sådana vägar, som antytts i mina motioner. Man helt enkelt avråder dem, som utreda denna sak, från att för riksdagen lägga fram någonting, som eventuellt skulle komma att gå i den riktning här föreslagits, och jag tror, att det vore synnerligen betänkligt, om man gjorde detta.

Sedan var herr Bärge inne på talet om konstsamlingar. Han betonade liksom utskottet gjort, att det är synnerligen angeläget, att man skyddar dessa konstsamlingar. Vad är det fråga om för konstsamlingar? Det är icke fråga om offentliga konstsamlingar, som Andersson, Pettersson och Lundström få se på — vore det så, skulle jag förstå utskottets motivering — utan det är fråga om av privatpersoner innehavda konstsamlingar, endast tillgängliga för den person, som äger dem, och möjligen några av hans bekanta. Kan man då verkligen påstå, att det ligger något allmänt intresse i att skydda

dessa konstsamlingar, som icke ha någon offentlig karaktär? Jag tror alltså, att även *det* argumentet är synnerligen litet värt.

Vidare skulle jag vilja säga några ord med anledning av herr Bärge uppskattning av den ekonomiska innebörden av detta förslag. Han sade, att det under vissa förutsättningar endast skulle innebära ett ökat tillskott med avseende å statsbeskattningen av en och en halv miljon. Jag har svårt att tro detta — det ekonomiska resultatet för staten beror ju för övrigt på, huru stark progressiviteten i statsbeskattningen i framtiden blir, och dessutom kan det tänkas, att ett bifall till den ifrågasatta skattelagstiftningen kan resultera uti, att vissa stora inkomsttagare komma att få summan av sin till inkomst- och förmögenhetsbeskattning uppskattade inkomst höjd, så att de komma att bli underkastade en skarpare skatteprogressivitet. Dessutom skulle jag vilja påpeka, att om man ordnar frågan om undandragande av ett visst normalinnehav av möbler på sätt jag förut antytt, så torde statsinkomsten bli mycket större än vad herr Bärge har tänkt sig. Men dessutom vill jag framhålla, att när det gäller den *kommunala* beskattningen, blir den ekonomiska innebörden av ett förslag i denna riktning ännu mycket större än vad den är på den statsliga beskattningens område.

Slutligen skulle jag vilja säga några ord till herr Lithander. Han har gjort gällande, att den omständigheten, att de möbler, konst-saker m. m., som det i vissa fall är fråga om att beskatta, ha gått i arv från den ena generationen till den andra, är av sådan beskaffenhet, att den borde befria vederbörande från objektskatt. Ja. men om en sådan omständighet skall vara avgörande i detta fall, varför icke lika väl framhålla detta med avseende å bondens egendom? Den har också gått i arv från det ena bondeledet till det andra, från den ena bondegenerationen till den andra. Då är det fullt lika stora skäl att även befria bondens alla tillhörigheter från en sådan beskattning. Jag vågar alltså påstå, att det argumentet icke har någon slags bäringhet.

Herr Lithander sade även det, att det har aldrig inträffat, att en jordbrukare, som lämnat sitt jordbruk, har givit sig in till staden och köpt lyxmöblemang. Jo, visst har det inträffat! Särskilt under kristiden var det så, att det fanns jordbrukare, som förtjänade pengar, slutade med sitt jordbruk och sin producerande verksamhet och sedan drogo in till städerna för att leva på kapital. Det torde nu finnas många i städerna runt om i landet, som kunna hänföras till den kategorien och som sålunda passat på att realisera jordbruket vid en gynnsam tidpunkt, då ännu icke baissen inträtt på jordbrukets område. Av dessa var det säkerligen en stor del, som omsatte en stor del av sina tillhörigheter i sådan förmögenhet, som nu nämnts. Och jag tror icke alls, att man kan, som herr Lithander gjorde gällande, hänvisa sådana fall till »sagornas land», som han behagade uttrycka sig.

Ja, herr talman, jag ber fortfarande att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Lithander: Ja, herr talman, jag vill endast be att få

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.
(Forts.)

Om förmögen-
hetsbeskatt-
ning av inre
lösören m. m.

(Forts.)

säga herr Hage, att det är alldeles riktigt som han säger, att bohag alltjämt går skattefritt. Men det är här en sak att taga i beaktande, herr Hage, och det är, att vid överlåtelse, då en sak går i arv, så erlægges *arvskatt* för den saken. Vad man här reagerar emot är att en fullkomligt improduktiv sak skall år efter år beskattas. Jordbruket beskattas också, då det går i arv, men det är dock produktivt, och däri ligger den stora skillnaden.

Jag tror, att kammaren gör klokt i att följa utskottet beträffande såväl kläm som motivering.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till det av herr Sköld under överläggningen framställda yrkandet; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Sköld under överläggningen framställda yrkandet.

Omröstningen utföll med 109 ja mot 92 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 6.

Herr statsrådet *Ekeberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 92, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 juni 1918 med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring;

nr 93, med förslag till lag angående upphävande av vissa delar av kyrkolagen; och

nr 103, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt förre fånggevaldigm August Lundgrens och vaktkonstapeln Alfred Eliasson Lunds efterlämnade änkor.

Ifrågavarande propositioner bordlades.

§ 7.

Bevillningsutskottets nu föredragna memorial, nr 6, angående tilläggsarvode åt sekreteraren å utskottets andra avdelning blev av kammaren godkänt.

§ 8.

Vidare förekom till behandling bankoutskottets utlåtande, nr 15, i anledning av väckt motion om pension åt första kammarens sekreterare, f. d. kanslirådet A. W. von Krusenstjerna.

*Ang. pension
åt första kam-
marens sekre-
terare A. W.
von Krusen-
stjerna.*

I en inom första kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 44, hade herr *Trygger m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att till f. d. kanslirådet *Adolf Wilhelm von Krusenstjerna* skulle från och med ingången av kalenderåret näst efter det, varunder han sista gången tjänstgjorde såsom första kammarens sekreterare, från riksgäldskontoret under hans återstående livstid utgå en pension å 4,000 kronor.

Utskottet hemställde, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, måtte besluta, att till f. d. kanslirådet *Adolf Wilhelm von Krusenstjerna* skulle från och med kalenderåret näst efter det, varunder han sista gången tjänstgjorde såsom första kammarens sekreterare, från riksgäldskontoret under hans återstående livstid utgå en årlig pension till sådant belopp, att densamma jämte honom från statsverket tillkommande pension uppginge till nio tusen kronor, dock att, för den händelse von *Krusenstjerna* efter nämnda tidpunkt innehade tjänst eller befattning på statsverkets eller riksdagens stat, pensionen icke skulle utgå med högre belopp än som erfordrades för att tillsammans med den inkomst, han kunde komma att uppbära på grund av sådan tjänst eller befattning, utgöra nämnda belopp eller niotusen kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Kristensson, Kloo* och *Lindström* i Mörby.

Efter föredragning av utskottets hemställan yttrade:

Herr *Lindman*: Herr talman! I det bankoutskottets betänkande, som här har behandlat en pensionsfråga, har utskottet gjort en hemställan, som något avviker från den motion, som har föranlett betänkandet. I denna motion har hemställts om en pension av 4,000 kronor till första kammarens sekreterare. Jag skulle vilja säga för min del, att det är ett mycket sällsynt fall, som här föreligger, därför att sekreteraren i första kammaren tjänstgör nu i år sedan 41 år tillbaka såsom sekreterare. Det är sålunda en ofantligt lång tid, som han tjänstgjort som sekreterare i första kammaren, dessförinnan var han tjänsteman i sex eller sju år i kammaren. Det kan säkerligen med allt skäl om honom sägas, att han under den tiden har på ett utomordentligt plikttroget sätt fyllt sina åligganden. Men man kan säga mera. Ty man kan säga med skäl — vad som även omförmäles i motionen — att han är en verklig auktoritet i grundlagsfrågor samt sålunda varit och är för riksdagsarbetet av mycket stor och ovärderlig nytta.

Nu har bankoutskottet gjort en viss ändring beträffande motio-

Ang. pension
 åt första kam-
 marens sekre-
 terare A. W.
 von Krusen-
 stjerna.
 (Forts.)

sons hemställan så till vida, att utskottet vill begränsa de inkomster, som han kan komma att uppbära, till sammanlagt 9,000 kronor. Detta kan man naturligtvis icke i och för sig säga någonting om, och jag vill ej klandra utskottet för vad utskottet därvidlag har föreslagit, då det säkerligen kan vara väl försvarbart från utskottets synpunkt. Men det finns ett annat skäl, mina herrar, som gör att det synes mig, att de herrar i utskottet, som ha fattat detta beslut, och för övrigt de av kammarens ledamöter, som annars skulle vilja dela samma mening som utskottet, likväl torde böra frånträda densamma, och det är nämligen det skälet, att första kammaren bifallit motionen. Detta skedde efter tillstyrkande yttranden av herrar Trygger, Kvarnzelius och Möller, och det har särskilt därvid återopats, att detta skulle utgöra en personlig hedersbevisning åt sekreteraren i första kammaren för en under lång tid städs visad pliktuppfyllelse. Det vill förefalla mig alldeles synnerligen lämpligt, att, när första kammaren har fattat detta beslut utan någon votering, denna kammare icke sätter sig emot vad som medkammaren därvidlag har beslutat, då det ju här är fråga om en angelägenhet, som alldeles särskilt rör medkammaren.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till motionen.

Herr Branting: Herr talman! Jag har ingenting att tillägga till vad som nyss yttrades av min ärade granne här. De skäl, som tala för bifall till motionen, äro av honom framhållna. Jag kan endast understryka, att här verkligen föreligger ett sällsynt undantagsfall. Och det förhåller sig väl så, att, ifall vi i andra kammaren vid något tillfälle skulle önska att särskilt hedra en kammarens mångåriga trotjänare och för den skull ville avvika något från de vanliga pensionsreglerna, så skulle vi väl icke känna det riktigt uppbyggligt, om första kammaren skulle envist vidhålla dessa regler och hindra oss från en personlig opinionsyttring för en sådan trotjänare. Jag tror det bör råda ömsesidighet mellan kamrarna i sådana fall och jag menar därför, att andra kammaren gott bör kunna utan vidare ansluta sig till den mening, varom första kammaren, som vi hört, redan har enat sig.

Jag yrkar således också bifall till motionen.

Herr Edén: Herr talman! Även jag anser, att under för handen varande förhållanden det måste sägas vara riktigt, att kammaren bifaller motionen. Jag vill emellertid framhålla, att däri icke ligger något underkännande för min del av bankoutskottets utredning och hemställan. Jag kan gärna säga, att det synes mig föreliggande goda skäl för den ståndpunkt som utskottet har intagit. Det för mig avgörande är emellertid, i likhet med vad som tycks ha varit fallet med de föregående talarna, att första kammaren har med en sådan enhällighet gått med på motionen, vilket betyder någon liten oväsentlig ökning av det belopp, som utskottet har tänkt sig såsom maximibelopp. I överensstämmelse med vad som förut framhållits anser jag under sådana omständigheter, att andra kammaren icke

bör motsätta sig första kammarens beslut, och biträder således yrkandet om bifall till motionen.

*Ang. pension
åt första kam-
marens sekre-
terare A. W.
von Krusen-
stjerna.
(Forts.)*

Herr Bäcklund: Herr talman! Jag skall till en början be att få förklara, att de talare, som här förut yttrat sig, icke gått in på själva sakfrågan, vilket häremot utskottet gjort. Om herrarna se på utskottsutlåtandet, skola herrarna finna, att utskottet ställt sig på den ståndpunkten, att pensionen skulle bliva lika hög för första kammarens sekreterare som för en generaldirektör vid statens järnvägar, d. v. s. 9,000 kronor. Det är den högsta pension, som staten utbetalar. Förut har den högsta pensionen varit 8,000 kronor, som utgått till justitieråden, men sedan pensionsreglementet för kommunikationsverken blivit antaget, utgår som nämnt denna högsta statspensionen med 9,000 kronor.

Utskottet har icke kunnat gå ifrån den uppfattningen, att riksdagens tjänstemän icke böra erhålla en särställning, utan ansett, att pensionsvillkoren för första kammarens sekreterare skulle bliva synnerligen goda, om denna pension utginge med samma belopp som den för närvarande högsta statspensionen, som är 9,000 kronor. Det kan väl icke vara lämpligt, att sekreteraren i första kammaren skulle erhålla mera.

Det är denna synpunkt, som dikterat utskottets hemställan. Det finnes ingen inom utskottet, som förordat motionen. Jag tycker för min del icke, att känslökälen böra vara avgörande, när det gäller löner och pensioner, utan sakskälen, och få de tala, så borde utskottets förslag gå igenom. Man bör icke låta personliga sympatier allt för mycket inverka och icke heller det förhållandet, att första kammaren bifallit motionen. Detta bör väl icke vara något avgörande skäl för andra kammaren att icke hävda sin mening. Om andra kammaren beslutar att tilldela denne tjänsteman en pension, som är lika stor som den högsta möjliga pension, som utgår från statsverket, då tror jag också, att andra kammaren intagit en saklig ståndpunkt i frågan.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Gustafsson i Örebro: Herr talman! I likhet med den föregående talaren vill jag erkänna, att efter en 40-årig tjänstemannabana är det pensionsbelopp, som motionärerna begära, icke oskäligt. Jag skall också be att få framhålla, att som herrarna veta, finnas för den pension, som det här är fråga om, icke några grunder fastställda. Men utskottet har sökt att få fram sådana grunder, och då har man, som den föregående talaren framhöll, utgått från den ståndpunkten, att personen i fråga borde erhålla en pension, som är lika stor som den högsta pension, som utgår till civil tjänsteinnehavare i statens tjänst. Utskottet har ansett, att om man gått så långt, har man uppfyllt allan rättfärdighet. Det kan ju möjligen vara en smaksak, till vilket belopp denna pension bestämmes, men vill man här ha några fasta hållpunkter,

*Ang. pension
åt första kam-
marens sekre-
terare A. W.
von Krusen-
stjerna.
(Forts.)*

så kan man knappast finna några andra än dem utskottet framhållit. Inom utskottet finnes ingen enda reservant till förmån för motionen, icke ens bland utskottets förstakammarhälfv.

Första kammaren har visserligen — såsom här påpekats — tagit motionen, och det står andra kammaren fritt att välja mellan utskottet och motionen. Jag för min del anser, att kammaren gjorde klokt uti att antaga utskottets förslag, vartill jag ber att få yrka bifall.

Herr Klo o: Herr talman! Herr Kristensson och jag ha som synes reserverat oss in blanco mot utskottets hemställan. Vi hava nämligen i utskottet yrkat på att pensionsunderlaget borde bestämmas till 8,000 kronor, då vi ansågo, att det av utskottet föreslagna beloppet 9,000 kronor var allt för högt. Någon måtta får det väl vara beträffande riksdagens frikostighet även mot sina egna tjänstemän. Men när det icke finnes några utsikter till att vår reservation bifalles, så vill jag frånträda reservationen och yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindman: Herr talman! I mitt anförande nyss har jag givit mitt erkännande åt de synpunkter, som bankoutskottet framlagt. Men naturligtvis finnas skäl, som tala för detta högre pensionsbelopp. Man har att tänka på denna långa tjänstemannabana och på det utmärkta sätt, varpå dessa tjänsteplikter uppfyllts, och man får även tänka på att denna pension är att betrakta som en personlig hedersbevisning åt personen i fråga. Men alldeles särskilt har både av mig och herrar Branting och Edén framhållits det skälet, att första kammaren beslutat på detta sätt. Jag undrar, om herrarna från bankoutskottet tänkt riktigt på den saken. Ty om vi här i andra kammaren genom ett analogt beslut tilldelade t. ex. vår sekreterare en pension — eller någon annan tjänsteman något liknande — så undrar jag, om vi, sedan vi bifallit ett sådant förslag, skulle känna oss rätt tillfreds, om medkammaren skulle säga: detta böra ni icke göra, ty detta belopp är för högt tilltaget, och om så första kammaren skulle sätta ned det belopp, som andra kammaren velat giva åt någon av dess tjänstemän. Det synes mig verkligen, att förhållandet mellan kamrarna är av den beskaffenhet, att man här måste visa rätt stor hänsyn. Och när man nu i första kammaren efter yrkanden från de tre större partiernas sida varit med om att bevilja det högre pensionsbeloppet utan votering, så anser jag, herr talman, att andra kammaren bör göra detsamma.

Herr Borg: Herr talman! Jag skall endast be att få säga, att när vi skola tilldela pensioner, så får det väl vara någon måtta med detta tilldelande. Jag tror, att om vi bortse från känsluskäl, så torde vi komma till den uppfattningen, att 9,000 kronor borde vara mer än tillräckligt. Jag ber också att till detta få lägga, att beloppet stannar icke vid 9,000 kronor, utan sedan tillkommer dyr-

tidstillägg på detsamma, så att pensionen i dessa tider kommer upp till en summa av något över 20,000 kronor. Jag tror, att vi böra besinna oss mer än en gång, innan vi låta känsluskäl bestämma oss att bifalla motionen.

*Ang. pension
åt första kam-
marens sekre-
terare A. W.
von Krusen-
stjerna.
(Forts.)*

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till bankoutskottets hemställan.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, framställde herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med avslag å bankoutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 15, bifaller den i ämnet väckta motionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Voteringen utvisade 74 ja, men 121 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 9.

Föredrogs första lagutskottets utlåtande, nr 15, i anledning av väckt motion om vissa ändringar i lagen om adoption.

*Ang.
ändringar i
lagen om
adoption.*

Därvid yttrade:

Herr Kant: Ehuru den av mig väckta motionen, som behandlas i det föreliggande utskottsutlåtandet, blivit av första lagutskottet enhälligt avstyrkt, ber jag, herr talman, att ändock få yttra några ord i frågan.

Utskottet har avstyrkt motionen huvudsakligen av två skäl, det ena, att ifrågavarande lagstiftning tillkommit så sent som år 1917, det andra, att, som det står i betänkandet, »det av motionären framställda spörsmål varit föremål för en ingående prövning» sagda år.

Det först anförda skälet är allenast formellt. När dylika skäl åberopas, innebär det alltid ett bevis på att man anser sig osäker i själva sakfrågan och vill undgå att inlåta sig på densamma. Jag konstaterar sålunda, att utskottets ståndpunkt i frågan är präglad av brist på vilja att inlåta sig på det rent sakliga.

Det andra skälet för avslag å motionen, nämligen att nu före-

Ang.
ändringar i
lagen om
adoption.
(Forts.)

varande spörsmål redan varit föremål för en ingående prövning, är fullständigt oriktigt. Herr Alexandersons av utskottet refererade motion vid 1917 års riksdag, som föranledde de i motionen avsedda ändringarna i det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget, ingick ju kan man säga som en integrerande del i den år 1917 antagna lagen om adoption. Förevarande motion avser däremot att åstadkomma ändringar i 1917 års lag enligt dess nuvarande lydelse och kan sålunda icke alls avse samma spörsmål som det av herr Alexanderson väckta, i synnerhet som herr Alexanderson icke i sin motion behandlade några principiella spörsmål i ämnet, utan endast de som direkt berördes av den i hans motion gjorda framställningen. Av herr Alexandersons motion framgår för övrigt, att han endast avsåg att få bort de mest påtagliga olägenheterna i det år 1917 framlagda adoptionslagförslaget. Ett bifall till min motion synes i själva verket vara ett följdriktigt biträdande av den linje, som herr Alexanderson från början inaugurerat gent emot det ursprungligen föreliggande lagförslaget.

Jag kan vidare icke underlåta att bemöta utskottets motivering för avslag av den sista delen av min motion. Utskottet har härvid erinrat därom, att man vid tillkomsten av ifrågavarande lagstiftning ansåg angeläget förebygga, att adoption skulle komma till stånd på grund av beräkningar hos adoptanten att därigenom för egen räkning vinna ekonomisk fördel. Nu förhåller det sig emellertid så, att denna av första lagutskottet som befogad åberopade uppfattning hos 1917 års riksdag otvivelaktigt torde vila på felaktig grund. Man kan nämligen icke med fog tala om faran för några beräkningar hos adoptanten av ovan angivet slag, eftersom han vid det tillfälle, då barnet omhändertages av honom, över huvud icke vet, om det blir så välartat, att det skall kunna någorlunda väl taga sig fram, och än mindre om det skall komma att efterlämna någon förmögenhet i arv till andra. Det enda fall, då man med hänsyn till nu uttalade beräkningssynpunkt kunde ha fog att utesluta adoptant och hans maka från arvsrätt efter adoptivbarn, skulle vara i fråga om förmögenhet, som adoptivbarnet genom arv eller testamente bekommit efter sina köttsliga föräldrar eller köttsliga släktingar. Därmed skulle ett fall uppkomma, som vore analogt med det enda fall, då *adoptanten* enligt nuvarande lagstiftning kan få ära sitt adoptivbarn. Men för ett i verkligheten så sällsynt förekommande undantagsfall som det nu förutsatta synes man till och med kunna ifrågasätta, om det är nödvändigt att lagstifta, i synnerhet som adoptanten ju påkostat adoptivbarnets uppfostran och i övrigt dragit försorg om detsamma.

I detta sammanhang kan jag icke underlåta att framhålla, att följdriktigheten i fråga om arvsrätt för och efter adoptivbarn synes bjuda, att adoptivbarnet i alla fall, utom då det gäller inskränkning till förmån för äkta barns laglott, bleve fullt likaberättigat i arvs-hänseende med äkta barn, men att det däremot uteslötes från arvsrätt inom sin köttsliga släkt.

Då utskottet icke kommit med några saksål gent emot min motion, utan till stöd för sitt avslagsyrkande åberopat herr Alexandersons, helt andra saker angående, motion och därjämte i övrigt endast stött sig på 1917 års riksdags, enligt vad jag tror mig ha visat, ohållbara motiv i fråga om ekonomiska beräkningar hos adoptanten, skulle det ligga närmast till hands för mig att yrka återremiss till utskottet för förnyad behandling av ärendet. Då jag emellertid inser, att för närvarande härmed icke skulle vara något att vinna, och då jag är övertygad, att jag med denna motion i allt fall så att säga berett marken för en blivande snar revision av adoptionslagen i den av mig föreslagna riktningen, skall jag, herr talman, icke framställa något yrkande.

*Än-
ändringar i
lagen om
adoption.
(Forts.)*

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman! Det förvånar mig, att den föregående talaren icke framställde något yrkande, då han i alla fall var så säker på sin sak, att han kunde påstå, att utskottet icke ens inlåtit sig på en verklig prövning av den fråga, han väckt på tal, och då han kunde påstå, att utskottet icke åberopat något som helst saksål till stöd för sitt avslagsyrkande.

Då emellertid motionären nu var nog anspråkslös att icke framställa något yrkande, kunde jag också avstått från att svara honom, men hans yttrande innehöll ett par angrepp, som jag icke kan lämna alldeles obeaktade.

Först och främst sade motionären, att det endast varit på formella skäl som utskottet grundat sitt yrkande om avslag å hans motion. Jag kan inte förstå, att detta är riktigt, då utskottet ju i slutet av betänkandet förklarar sig biträda den mening, som uttalades vid lagens antagande, nämligen att man borde se till, att den som adopterar, icke får något ekonomiskt intresse av adoptionen. Detta skäl har åberopats av lagberedningen, och utskottet har för sin del funnit det riktigt. •

När motionären nu mycket bestämt påstår, att följdriktigheten i fråga om arvsrätten kräver ett bifall till hans motion, så vill jag inte bestrida detta i och för sig, men jag vill säga, att även andra hänsyn än hänsyn till den stränga följdriktigheten måste spela in, när man stiftar en dylik lag. Här har ej blott lagberedningen utan även Kungl. Maj:t och riksdagen ansett, att önskvärdheten av att man så fullständigt som möjligt borteliminera det ekonomiska intresset å adoptantens sida av adoptionen bör vara bestämmande. Det är möjligt, att detta kommer i strid med den stränga följdriktighet, som motionären talat om, men icke desto mindre anser jag den av statsmakterna godkända synpunkten vara väl försvarlig.

Nu säger motionären visserligen — om jag fattade honom rätt — att, om man bifulle hans motion, man därmed icke skulle uppmuntra till några egennyttiga adoptioner. Men det är fråga ändå, om man inte, då man vill avskära möjligheten för adoptanten att vinna på adoptionen, bör göra detta så grundligt som möjligt, och om inte denna tanke bör resultera däri, att man så långt som skett av-

Ang.
ändringar i
lagen om
adoption.
(Forts.)

stänger adoptanten från arvsrätt efter adoptivbarnet, det vill säga endast i inskränkt mån tillerkänner adoptanten sådan arvsrätt.

Vidare påstod den ärade motionären, att det var fullkomligt oriktigt av utskottet att åberopa vad som förekom vid behandlingen av herr Alexandersons motion år 1917, ty denna motion är, sade han, något helt annat än den nu föreliggande motionen. Ja, det är klart, att det icke är samma motion — yrkandena äro ju olika. Men om man ser på det syfte, som ligger bakom herr Alexandersons motion, finner man att det just är en farhåga för att adoptionsförslaget i dess första lydelse skulle verka avskräckande på personer, som vilja adoptera. Han talar om, att stockholmsadvokaterna hade kommit till den slutsatsen, att man i regeln måste ställa sig avrådande till steget att adoptera, om det först framlagda förslaget arvsregler i dess ursprungliga skick upphöjdes till lag. Det var alltså fruktan för att adoptionsinstitutet icke skulle bli till den nytta som man avsett med detsamma, som föranlett herr Alexanderson att år 1917 framlägga sin motion.

Vad ligger nu bakom herr Kants motion? Jo, han säger, att de nuvarande bestämmelserna, sådana de blivit antagna, leda till ett resultat, som icke är ägnat att främja det med lagen avsedda syftet, nämligen att i största möjliga utsträckning åt ett barn, som saknar hem, bereda ett sådant under betryggande former. Han finner vidare, att dessa bestämmelser icke äro förenliga med billighet och rättvisa.

Såvitt jag kan se, är det således i huvudsak alldeles samma hänsyn, vilka ligga till grund för herr Kants motion, som de, vilka på sin tid lågo bakom herr Alexandersons motion. Men dessa hänsyn hava ingalunda blivit obeaktade vid lagens antagande, såsom framgår av utskottets utlåtande i den del, för vilken även motionären redogjorde. Då dessa hänsyn således icke förblivit obeaktade, ehuru de icke kunnat beaktas så fullständigt som motionären yrkat, tror jag att det tillsvidare är lämpligt att stanna vid den lydelse som lagen för närvarande har. Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kant: Herr talman, mina herrar! Utskottets ärade ordförande har förebrått mig, att jag erinrat, att utskottet endast anfört formella skäl och icke ingått på några sakliga skäl, då det gällt att avslå min motion. Jag måste emellertid fasthålla vid detta. Jag kan icke läsa utskottets utlåtande på annat sätt än att utskottet har tagit rent formellt på denna sak och icke ingått på någon saklig diskussion av frågan.

Det är väl dock alldeles orimligt detta, att, om ett adoptivbarn ärver en förmögenhet av adoptanten och barnet sedan faller ifrån, denna förmögenhet, som kommit från adoptanten, skall gå kanske till barnets morbröder och mostrar, vilka måhända ej ens vetat av att något sådant barn existerat, i stället för att förmögenheten skulle gå till adoptantens syskon, vilka kanske stått denne mycket nära och genom denne också adoptivbarnet. Jag anser, att denna arvs-

ordning är rent absurd, och jag kan icke förstå, att en sådan absurditet någonsin inkommit i denna lagstiftning. Jag vill emellertid uttala den förhoppningen, att det icke skall dröja alltför länge, innan denna bestämmelse försvinner ur lagen.

Ang.
ändringar i
lagen om
adoption.
(Forts.)

Utskottets ärade ordförande nämnde vidare, att jag icke skulle tillräckligt ha beaktat, att det kunde finnas egennyttiga beräkningar vid adoption av ett barn. Ja, det är ju möjligt, att det i ett eller annat fall kan vara så, men jag vill bestämt påstå, att i 999 fall av 1,000 detta icke är förhållandet. Utskottet synes mig vara ganska verklighetsfrämmande, när utskottet håller så styvt på denna sak. I regel, ja nästan undantagslöst är det väl vid adoption så, att det är små fattiga barn, som upptagas i välbärgade hem. För den skull vore det väl bäst, om förhållandet mellan adoptivbarnet och dess gamla släkt helt och hållet avklippes; och i de flesta fall blir det väl också så. Varken fosterföräldrarna eller t. ex. en ogift mor till det adopterade barnet vilja, att förhållandet skall vara känt, utan alla önska, att adoptivbarnet verkligen skall så helt införlivas med den nya slakten, att det skall anses som en medlem av denna. Jag tror för min del att det är mycket få och uppkonstruerade fall, där man vid adoption kan tala om egennyttiga beräkningar från adoptantens sida.

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman! Jag har icke den ringaste förhoppning att kunna rubba den ärade motionärens principfasta ståndpunkt i själva sakfrågan, och icke heller är jag i besittning av någon statistik, som skulle kunna rubba riktigheten av den av motionären åberopade uppgiften att det i 999 fall av 1,000 förhåller sig på det sätt han nämnt. Jag vill endast gent emot förebräelsen att utskottet icke kommit med några sakskaäl — en förebräelse som motionären tillåter sig upprepa — hänvisa, icke motionären, men de av kammarens ledamöter, som kunna vara intresserade härav, till sid. 4 i utlåtandet. Där redogör utskottet för de skäl, som förmått lagberedningen och därefter Kungl. Maj:t och riksdag att förfara så som skett. Efter att hava citerat detta säger utskottet: »Enligt utskottets uppfattning är ifrågavarande lagbestämmelse sålunda väl motiverad, och någon ändring i densamma synes förty ej böra ifrågakomma.» Utskottet har således gjort till sin den sakliga motivering som vid lagens tillkomst förebragtes, och jag hoppas, att alla — utom möjligen motionären — skola inse, att detta är ett sakskaäl.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 10.

Härpå föredrogos vart för sig:

första lagutskottets utlåtande, nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 28 § och 9 kap. 5 § strafflagen;

andra lagutskottets utlåtande, nr 10, i anledning av väckt motion om skyldighet för fastighetsägare, vilkens egendom vinner i värde genom framdragande av en koncessionerad järnväg, att teckna aktier i bolag för järnvägens byggnad; och

jordbruksutskottets utlåtande, nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. samt angående anslag till kontroll å lagens efterlevnad.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden hemställt.

§ 11.

Om ändring i förordningen ang. försäljning av rusdrycker.

Vidare förelåg till avgörande andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om viss ändring i förordningen angående försäljning av rusdrycker.

I anslutning till vad herr Nilsson i Landeryd *m. fl.* föreslagit i en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 247, hemställde utskottet, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådan förändring av gällande brännvinsförsäljningsförordning, att den yttranderätt, som enligt § 17 mom. 3 av nämnda förordning vore tillförsäkrad spritförsäljningsbolags hemkommun, jämväl utsträcktes att gälla alla övriga kommuner inom bolagets försäljningsområde.

Utskottets hemställan upplästes, varpå

Herr Waldén anförde: Herr talman, mina herrar! Den fråga, som här föreligger, är ju icke av någon större betydelse, men då jag för min del icke kan finna, att det kan vara någon anledning för riksdagen att skriva till Kungl. Maj:t i detta ämne, såsom utskottet hemställer, skall jag be att få angiva några skäl för denna min ståndpunkt.

Som kammaren torde finna, går detta skrivelseförslag ut på att i sådana fall, då det gäller att bevilja ett spritbolag ny eller förlängd oktroy, skulle länsstyrelsen vara skyldig att höra icke endast den kommun, inom vilken detaljhandeln skall anordnas, utan även alla övriga kommuner inom det kontrollområde, som hör till denna detaljhandel. För närvarande behöver endast hemkommunen höras. Vad är det då som denna skall höras om? Jo, den skall höras över »huruvida och i vilken utsträckning den sökta rätten till detaljhandel anses böra medgivas». Härei ligger ju redan uttryckt det s. k. kommunala vetot, d. v. s. att en kommun, där man vill upprätta detaljhandel med spritdrycker, själv skall få avgöra först huruvida och sedan i vilken utsträckning denna detaljhandel skall få ske. Detta är den grund, på vilken vår nuvarande rusdryckslagstiftning vilar vad detaljhandeln beträffar.

Skall man nu utsträcka rätten för andra kommuner att också få yttra sig, då har man i själva verket utsträckt det kommunala vetot på ett sätt, som icke står i överensstämmelse med vad man ursprungligen tänkte sig skulle ligga till grund för detta veto.

Nu säga visserligen motionärerna och utskottet, att det finnes något annat, som dessa kommuner skola yttra sig över, och det är de inskränkningar och det sätt i övrigt på vilket detaljhandeln skall skötas. Ja, i detta ligger naturligtvis något berättigat, men för så vitt jag kan se endast för de kommuner, som ligga alldeles intill den kommun, där detaljhandeln skall anordnas. I det fallet har ju länsstyrelsen rätt att höra angränsande kommuner huruvida de ha något att erinra mot den föreslagna detaljhandeln i grannkommunen, men att detta skall fastställas i förordningen såsom ett villkor kan jag ej finna befogat. Man kan ju tänka sig, att ett större samhälle, som gränsar alldeles intill en stad, kan vara intresserat av på vad sätt man där ordnar detaljhandeln, och därför bör ha möjlighet att yttra sig härom. Men att kommuner, som ligga i utkanten av kontrollområdet, kanske flera mil från försäljningsstället, skola höras i fråga om var man skall lägga utskänkning och utminuteringsställen, vid vilka gator dessa böra vara belägna o. s. v., det finner jag vara fullständigt onödigt, och jag anser dessutom detta vara ett intrång i den kommunens självbestämmanderätt, där detaljhandeln anordnas. En kommun bör dock ha rätt att inom vissa gränser och i den utsträckning lagen föreskriver själv få besluta om hur den vill anordna sin detaljhandel, så snart det icke länder till skada för angränsande kommun.

Den motivering som utskottet förebragt för sitt skrivelseförslag är också mycket knapphändig. Man har egentligen icke angivit några skäl utan endast åberopat sig på motionen. Då jag läste denna knapphändiga motivering tänkte jag, att då måtte väl motionen vara så mycket mera ingående, men jag fann, att den var lika ofullständig. Där står endast, att »all erfarenhet ådagalagt», att även andra kommuner böra yttra sig beträffande rörelsens omfattning och sättet för rörelsens bedrivande. Detta är ju en sådan där allmän fras, som icke bevisar någonting. Jag anser, att det borde förebragts någon grundligare utredning, innan man tillstyrkt den ändring, varom här är fråga.

För övrigt är denna lagändring, om den nu verkligen skulle behövas, så obetydlig, att man inte borde behöva skriva till Kungl. Maj:t därom, ty den skulle riksdagen kunna besluta om själv. Jag anser emellertid den s. k. reform, varom här är fråga, vara varken nyttig eller nödig, och den kommer kanske i många fall att ställa till onödigt besvär och trakasserier. Jag ber därför, herr talman, att få yrka avslag såväl på utskottets hemställan som på motionen.

Vidare yttrade:

Herr Block: Herr talman! Andra tillfälliga utskottet har avgivit ett enhälligt tillstyrkande yttrande. Det gällde för utskottet att antingen helt avstyrka motionen eller också tillstyrka densamma.

*Om ändring i
förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.
(Forts.)*

Om ändring i
förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.
(Forts.)

Och i valet härvid kunde icke någon tvekan råda. Något vägande skäl för avslag har ej anförts. Man kan knappast säga annat, än att, om ett önskemål framkommer som rör ett helt försäljningsområde, detta bör ha rätt att yttra sig i sin helhet; detta måste väl betraktas som en rättvis önskan. Detta är anledningen till att utskottet ansett sig böra tillstyrka motionen såsom här har skett.

Sedan tillkommer det länsstyrelserna att rätt bedöma de inkomna uttalandena. Motionen avser ju endast ett skrivelseförslag med begäran om utredning, så att någon risk att bifalla motionen har utskottet ej ansett föreligga. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kaijser: Herr talman! Jag har begärt ordet endast för att med några få ord instämma i herr Waldéns yrkande. Det enda motiv, utskottet framfört för sin hemställan, är att det äger betydelse för alla kommunerna inom försäljningsområdet att få yttra sig i dylika frågor. Jag kan icke inse, att så är förhållandet. Om det t. ex. skulle ifrågasättas att bevilja ny oktroj för utskänkingsbolaget i Umeå, vad har detta för betydelse för socknarna i närheten av norska gränsen? Så vitt jag kan se, har det ingen betydelse alls. Förmodligen få de mycket litet sprit från Umeå.

För övrigt vill jag påpeka, att så snart en kommun skall yttra sig över en ansökning i ett dylikt fall, uppstå oreda och svårigheter. Det är bland de obehagligaste saker, man har att behandla i stadsfullmäktige, dessa spritfrågor, och om detta förslag går igenom, skulle det bli nödvändigt att diskutera dem i alla Sveriges kommuner minst vart tredje år. Man får ofta se, hur en del personer bli ovänner för livet efter en sådan diskussion. I Huskvarna yrkade en del stadsfullmäktige på, att det icke skulle bli något utskänkingsbolag i Jönköping, och vid kort tid därefter förrättat val till stadsfullmäktige omvaldes de icke, endast därför att de röstat på detta vis. Något liknande var det i Katrineholm.

Det finns ingen anledning att ställa till dylika diskussioner vart tredje år eller kanske till och med oftare, och då jag sålunda anser, att detta förslag är obehövt och skadligt, ber jag, herr talman, att få yrka avslag på detsamma.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! Jag begärde ordet för att med några ord besvara herr Waldén. Han sade nämligen, att detta förslag skulle innebära en utsträckning av det kommunala vetot. Ja, det är klart, att om, som man väl får hoppas, Konungens befallningshavande skall taga någon hänsyn till kommunernas yttranden, detta innebär en utsträckning av det kommunala vetot. Men å andra sidan är ju detta kommunala veto tidigare godkänt såsom princip av riksdagen, och jag förstår då icke, varför man inte lika väl skulle kunna godkänna omkringliggande kommuners yttranderätt beträffande denna angelägenhet som den kommuns, där bolaget skall öppna sin rörelse.

Herr Waldén ansåg, att detta är en angelägenhet, som endast

rör den kommun. där detaljhandeln skall anordnas. och möjligen de närmast angränsande. Om man har någon erfarenhet av hur tillämpningen av denna oktrojrätt verkar, finner man emellertid, att frågan om meddelande av oktroj är en sak av så pass stor betydelse för hela försäljningsområdet, att man med skäl kan fordra, att detta i sin helhet skall få avgiva yttrande i ärendet, och jag tror också, att det inte minst ur synpunkten av ungdomens fostran, som herr Waldén väl borde ömma för, är av ganska stor betydelse, att samtliga kommuner kunna få ett ord med i laget, då det gäller sådana angelägenheter som dessa.

Om ändring i förordningen ang. försäljning av rusdrycker.
(Forts.)

Vidare kritiserade herr Waldén motionen och sade, att den inte innehåller någon annan motivering än att »all erfarenhet talar för att denna yttranderätt bör utsträckas», och han sade, att detta var ett allt för löst motiv. Men jag tror ändå, att vi alla här i kammaren kunna vitsorda, att all erfarenhet verkligen talar för detta, och jag tror, att det skulle ha sin synnerligen stora betydelse icke minst för att underlätta nykterhetsnämndernas arbete ute i bygderna, om kommunerna såsom sådana finge medbestämmanderätt, då det gäller beviljande av oktroj. För närvarande utöva bolagsstyrelserna, så vitt jag kunnat finna, icke den kontroll, man kunde fordra, men det är givet, att om styrelserna visste, att kommunerna vid oktrojs beviljande hade yttranderätt angående det sätt, på vilket styrelserna handhaft sin rättighet, detta skulle innebära en sporre för bolagen att handhava rörelsen på ett sådant sätt, att de vid oktrojtidens slut kunde räkna på förnyad oktroj. Närmast har jag härvid tänkt på kontrollen över utlämnandet av motböcker till sådana personer, som icke anse sig hava nog av sina egna motböcker utan även använda andras.

Jag ber alltså att icke minst ur denna synpunkt få förorda bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Jonsson* i Hökhult.

Herr *Gustafson* i Stockholm: Herr talman! Jag har som medlem av utskottet varit med om att tillstyrka den motion, som nu föreligger. Då det ifrån vissa håll uttalats förvåning över detta, ber jag att få säga, att jag och, som jag tror, många med mig inom utskottet haft en känsla av att det är ytterst svårt att avvisa detta krav ur allmän rent demokratisk synpunkt. Jag och flera med mig inom utskottet ha naturligtvis ingen som helst entusiasm för denna motion, men det ligger dock en viss billighet i detta krav på att alla kommuner skola få en sorts officiell rätt att yttra sig i frågan, då det gäller inrättandet av ett nytt systembolag inom kontrollområdet.

De skäl, som anförts mot utskottets hemställan, äro inga starka skäl, ty det verkliga skälet har man icke sagt. Jag kan emellertid gärna nämna det viktigaste av skälen, ty det är jag naturligtvis på det klara med, då jag fullkomligt förstår motionens tendens. Saken ligger naturligtvis så, att man anser, att de per-

Om ändring i
förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.
(Forts.)

soners mening, som gå på andra linjer än förbudsvännerna, skulle bli tillbakasatt, om denna motion bifölles. Jag anser emellertid, att det är alla medborgares skyldighet att taga ståndpunkt i denna fråga, och skulle det vara så, att nykterhetsvännerna i detta avseende äro mera pigga, är det deras fördel och de andras skam. Äro förbudsmotståndarna slöa, få de skylla sig själva, men om de, som jag dock tror, äro i majoritet, är det en ganska enkel sak för dem att göra som nykterhetsvännerna: organisera sig en smula ute i socknarna. Då kommer denna opinionsbildning enligt min mening att ordna sig ganska lätt.

Det är därför jag menar, att detta förslag inte innebär någon fara utan bör bifallas. Det ligger ju dock så, att det blir Konungens befallningshavande, som ytterst får det avgörande ordet. Visserligen har jag hört talas om att ett förslag varit uppe, att denna rätt skulle frångävas Konungens befallningshavande och överståthållarämbetet och avgörandet läggas i Kungl. Maj:ts hand, men något sådant förslag föreligger icke för närvarande.

Jag tror således, att det ur allmän demokratisk synpunkt är ytterst svårt att resa strid i detta avseende, och det är ur denna allmänna synpunkt, jag anslutit mig till utskottsmajoriteten.

Herr Waldén: Det var med mycket stort intresse, jag åhörde herr Gustafsons i Stockholm anförande, icke minst ur den synpunkten, att han, som, efter vad jag har mig bekant, är vald på ett program som hyllar den nära nog fullkomliga supfriheten, nu vill vara med om att landskommunerna skulle kunna ingripa i och bestämma över hur många liter t. ex. herr Gustafson m. fl. skulle få köpa här i Stockholm. Ty så vida det skall vara någon mening i att dessa landskommuner yttra sig, skall naturligtvis Konungens befallningshavande taga hänsyn till vad dessa yttranden innehålla, och alltså innebär förslaget en begränsning av t. ex. en stads kommunala vetorätt, på samma gång som det blir en utökning av landskommunernas på ett sätt, som jag icke anser vara berättigat.

Herr Nilssons i Landeryd anförande åhörde jag med lika stort intresse.

I förbigående vill jag inskjuta, att jag icke förstår, vad den ställning, jag har i mitt borgerliga liv, har med denna fråga att göra. Jag är mycket intresserad av alla nykterhetsreformer, som jag finner vara lämpliga, men detta förslag har ingenting med ungdomens uppfostran att göra. Det är inte om ungdomens uppfostran, kommunerna ha att yttra sig, utan det är om sättet för detaljhandelns ordnande inom kommunerna, och jag kan icke inse, vad landskommunerna ute i kontrollområdenas periferi kunna ha för intresse därav.

Det enda motiv, som herr Nilsson i Landeryd anförde, var emellertid, att genom en sådan yttranderätt skulle åstadkommas bättre samarbete mellan bolagsstyrelserna och vederbörande kommuners nykterhetsnämnder. På grund av de riktlinjer, som givits

från kontrollstyrelsen, pågår dock överallt redan nu ett sådant samarbete. För den skull behöves alltså icke denna förändring i förordningen, och för övrigt är det ju icke om något sådant, man skulle yttra sig, utan om helt andra saker. och jag kan inte förstå, vad det har för betydelse för landskommunerna, att de få yttra sig därom. Det blir bara en hel massa omgång och besvär och — som det också framhållits av en föregående talare — stridigheter, och som jag icke kan finna det nödvändigt att riva upp sådana strider eller ställa till så mycket besvär i onödan, kan jag icke finna några skäl att gå med på motionen.

Herr talman. jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr B ä r g: Herr talman! Herr Kaijser anförde såsom ett skäl mot det föreliggande förslaget, att det skulle försäkra en mängd tvister de kommunala myndigheterna emellan, liksom tvister nu uppstå inom de kommunala myndigheterna. Ja, dessa tvister inom beslutande kommunala institutioner känna vi alla till, och vi ha ju här i riksdagen diskuterat och även beslutat skrivelse till Kungl. Maj:t om åtgärder för att avföra dessa tvistefrön från det kommunala arbetet. För min del tror jag, att den säkraste och bästa vägen är att ordna det så, att kommunernas innevånare direkt få besluta i frågor av detta slag så att det i framtiden icke blir några sådana tvistefrön inom de kommunala institutionerna.

Som ett exempel på dylika tvister drog herr Kaijser fram förhållandena inom Katrineholm, och däri hade han i viss mån rätt. Men han visste inte att berätta, hur grannkommunerna, när vi i vissa fall haft våra utskänkningsfrågor till behandling i stadsfullmäktige, fastän de icke hade den rätt, som här föreslås, kände sig ha ett sådant intresse av dessa saker, att de begagnade sig av petitionsvägen för att dymedelst framhålla sina synpunkter. Då man ser, att landskommunerna anse sig ha sådana intressen, att de, då ingen väg finnes i lagen anvisad, måste begagna sig av andra utvägar, som finnas, för att framhålla sina synpunkter, får man väl säga, att det exemplet, om det utformas i sin helhet, talar för bifall till motionen och utskottets hemställan, vilket jag också skall be att få påyrka.

Herr F a s t: Herr Waldén säger, att utskottet icke företett några skäl för bifall till motionen. Jag måste emellertid säga, att de skäl, han själv framfört för sitt avslagsyrkande, äro ändå svagare. Det torde väl ändå vara kammarens ledamöter rätt allmänt bekant, att t. ex. de olägenheter, som äro förenade med ett bolags verksamhet, icke sträcka sig endast till den kommun, vari detta bolag är hemmahörande, utan i mycket hög grad även till kringliggande bygder inom lät mig säga hela kontrollområdet.

Då det talats om, att det innebär ett intrång på kommunernas självbestämmanderätt, att dessa kringliggande kommuner få yttra sig i dessa ärenden, vill jag säga, att det i stället förefaller mig, som om det nuvarande systemet innebär möjlighet till ett intrång i eller

Om ändring i
förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.

(Forts.)

*Om ändring i
förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.*

(Forts.)

ett frångående av den kommunala självbestämmanderätten. Dessa kommuner få nämligen alla de olägenheter, som uppkomna därav, att ett bolag utskänker sprit efter vissa grunder, men de ha ingen rätt att på något sätt yttra sig över, hur de anse att utskänkingen borde vara ordnad. Sälunda, ur synpunkten av den kommunala självbestämmanderätten måste man, så vitt jag förstår, odelat vara anhängare till motionen och dess syfte.

Man har sedan anfört, att uppgiften att yttra sig skulle föranleda obehagligheter för kommunerna. Det skulle alltså vara en obehaglighet att yttra sig. Jag får säga, att efter den normen böra vi icke lagstifta i detta land. Ty en kommun är skyldig att yttra sig i ett ärende, som angår kommunen, även om detta skulle vara förenat med obehag. Jag vill dessutom erinra om, att riksdagen redan avlämnat en skrivelse, i vilken uttalas önskan, att stadsfullmäktige och kommunalfullmäktige avkopplas från dessa frågor. När en gång det kommer att föreligga förslag i den riktningen, blir det fråga om, vilka myndigheter som skola komma att yttra sig i det avseende, varom här är fråga.

De anförda skälen emot utskottets hemställan synas mig sålunda vara synnerligen svaga. Jag vill emellertid påpeka en annan sak. Ute i kommunerna hava vi numera överallt nykterhetsnämnder, vilka just på detta område hava en ganska rik erfarenhet och en befogenhet, som undan för undan har utvidgats. Det skulle vara mycket egendomligt, om man, då det gäller t. ex. en fråga om viss inskränkning eller viss förändring av ett bolags verksamhet, icke skulle få tillfälle att få ett yttrande från dessa myndigheter med den rika erfarenhet de, som sagt, ha. Det finns bolag ute i Sveriges bygder, kanske inteminst där motionären och jag höra hemna, där man har kunnat iakttaga, att dessa bolag skötas på allt annat än mönstergillt sätt. Det är klart, att om man i bygderna får göra undersökningar angående hur ett bolag skötes, Konungens befallningshavande med anledning av sådan undersöknings resultat skulle till ett bolag kunna rikta vissa erinringar; undersökningen skulle naturligtvis icke föranleda några som helst tvångsåtgärder från Konungens befallningshavandes sida, utan denna myndighet hade endast rätt att pröva inkomna yttranden.

Jag kan således icke inse, att det föreligger någon som helst fara med reformens genomförande, men det föreligger rättfärdighetsskäl, ej minst ur demokratisk synpunkt. Det är betecknande, att man till och med från herr Gustafsons i Stockholm sida ansett, att man bör gå den vägen. Man har där funnit, att det är bättre, att den verkliga bestämmande myndigheten inom kommunen får avge yttrande än att vissa korporationer därjämte skola avgiva yttranden och sålunda tynga Konungens befallningshavandes arbete kanhända i lika hög grad, som skulle kunna bli fallet, för den händelse motionen bifölles.

Jag tillåter mig sålunda, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan,

Herr Kaijser: Det var herr Bärge i Katrineholm yttrande, som gav mig anledning att ännu en gång begära ordet. Han gav en klar illustration till att förslaget är obehövt. Han bekräftade vad jag framhöll, att det inom Katrineholm varit mycket stora strider och obehag, och meddelade dessutom, att i kringliggande kommuner intresset för dessa frågor varit mycket stort. Nu står det emellertid i den nuvarande författningen, att, om rörelsen kan antagas vålla olägenheter för angränsande kommuner, Konungens befallningshavande äger infordra yttrande över ansökan från stadsfullmäktige eller kommunalstämma i sådana kommuner. Konungens befallningshavande har sålunda rätt att göra detta redan enligt den lag, som nu finnes. Men varför skall Arjeplog besväras med en sådan historia, då det är fråga om ett spritbolag i Umeå? Varför skall man uppväcka sådana stridigheter i varenda kommun i hela vårt land minst vart tredje år, kanske oftare? Jag anser lagändringen alldeles onödig, och det är av denna anledning jag yrkar avslag.

Om ändring i förordningen ang. försäljning av rusdrycker.
(Forts.)

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag å såväl berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes, uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren bifaller andra tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 3 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren avslagit såväl utskottets berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 120 ja mot 71 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Jämlikt § 63 riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas första kammaren.

§ 12.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från bankoutskottet:

nr 67, angående vissa framställningar rörande pensioner och understöd; samt

från första lagutskottet:

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen m. m

§ 13.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 4 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1921 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet; och

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för anskaffande av en motorpatrullbåt för tullbevakningen i Stockholm;

bevillningsutskottets betänkande, nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående mera enhetliga föreskrifter rörande värdering av varulager m. m. i och för taxering till skatt för inkomst av rörelse eller yrke;

bankoutskottets memorial och utlåtande:

nr 16, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 8 i anledning av väckta motioner om ersättning till källarmästaren O. Jönsson för förlust å restaurangrörelsen i riksdagshuset;

nr 17, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande punkt 1 av bankoutskottets utlåtande nr 14 angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; och

nr 18, i anledning av väckt motion om visst tillägg till 3 § lagen angående sparbanker;

andra lagutskottets utlåtande, nr 12, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om beredande av härbärgen för vissa hamn- och stuveriarbetare;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättring av gällande bestämmelser för upplåtelse och innehav av skogstorp och lägenheter å kronomark i de sex nordligaste länen;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område tillhörande övningsplatsen Ljungbyhed;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett kronan tillhörigt, från egendomen Brandalsund i Ytterjärna socken av Stockholms län exproprierat område;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 19, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.

Maj:t angående vissa åtgärder till bekämpande av smittosamma kreaturssjukdomar; och

nr 20, i anledning av väckt motion om avstående från kronans rätt till vissa skogslotter av donationsjords natur inom Arboga stads område; samt

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående indragning av landsfogdetjänsterna.

§ 14.

Ordet lämnades härefter till herr *förste vice talmannen*, som yttrade:

Herr talman! Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att första lagutskottets utlåtande nr 19 må uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för nästa plenum.

Denna hemställan bifölls.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Blomquist</i>	under 4 dagar fr. o. m. den 4 mars,
» <i>Jonsson</i> i Risinge	» 5 » » » 3 »
» <i>Johansson</i> i Bro	» 4 » » » 4 »
» <i>Olsson</i> i Labbemåla	» 7 » » » 5 »
» <i>Andersson</i> i Rasjön	» 6 » » » 3 »
» <i>Starbäck</i>	» 5 » » » 4 »
» <i>Carlsson</i> i Solberga	» 6 » » » 5 » och
» <i>Johansson</i> i Kullersta	» 3 » » » 3 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,52 e. m.

In fidem
Per Cronvall.